

মে ২৬, ১৯৫২

বোম্বাই ৰাজ্য বনাম পুৰুষোত্তম যোগ নায়ক

[মুখ্য ন্যায়াধীশ পতঞ্জলি শাস্ত্ৰী, মেহেৰ চান্দ মহাজন, মুখার্জী, দাস আৰু বসু, জেজে]

প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইন (১৯৫০ চনৰ IV), ধাৰা ৩ - ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০, অনুচ্ছেদ ১৬৬- আটকৰ আদেশ- আদেশৰ ৰূপ-চৰকাৰ সন্তুষ্ট বুলি উল্লেখ কৰা আদেশ- ৰাজ্যপালৰ নামত ইয়াক জাৰী কৰা হৈছে বুলি স্পষ্টভাৱে উল্লেখ নকৰা- বৈধতা- অন্যান্য প্ৰমাণৰ দ্বাৰা প্ৰমাণ- সচিবৰ প্ৰমাণৰ মূল্য- সত্যাসত্য নিৰূপণৰ ৰূপ।

প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইন, ১৯৫০-ৰ ধাৰা ৩-ৰ অধীনত কৰা আটকৰ আদেশৰ সামগ্ৰী অংশটো নিম্নলিখিত ধৰণে চলিছিল:

"আনহাতে বোম্বাই চৰকাৰ জে.এন নামেৰে জনাজাত ব্যক্তিজনৰ সন্দৰ্ভত সন্তুষ্ট... যে তেওঁক ৰাজহুৱা শৃংখলা বজাই ৰখাৰ বাবে এক প্ৰকাৰে কাম কৰাত বাধা দিয়াৰ বাবে নিম্নলিখিত আদেশটো প্ৰস্তুত কৰা প্ৰয়োজন: এতিয়া, সেয়েহে, বোম্বাই চৰকাৰে উক্ত জে.এন.-ক আটক কৰাৰ নিৰ্দেশ দি সন্তুষ্ট হৈছে।

বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা ভি.টি.ডি.

বোম্বাই চৰকাৰৰ সচিব, গৃহ বিভাগ।"

বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ে কৈছিল যে আদেশটো ত্ৰুটিপূৰ্ণ আছিল কিয়নো অনুচ্ছেদ ১৬৬ (১)ৰ অৰ্থৰ ভিতৰত ইয়াক "ৰাজ্যপালৰ নামত প্ৰকাশ কৰা হোৱা নাছিল" আৰু অনুচ্ছেদ ১৬৬ (২)ৰ দ্বাৰা সেই অনুসৰি সুৰক্ষিত কৰা হোৱা নাছিল:

এই আদেশটো কেৱল এইকাৰণেই ত্ৰুটিপূৰ্ণ নহয় যে বোম্বাই চৰকাৰ সন্তুষ্ট আৰু বোম্বাই চৰকাৰে জে.এন.-ক আটক কৰাৰ নিৰ্দেশ দি আনন্দিত হৈছে, আৰু যদিও "আৰু তেওঁৰ নামত" শব্দবোৰ "বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা" শব্দবোৰ যোগ কৰিলে বিষয়টো বিতৰ্কৰ বাহিৰত ৰাখিব পাৰিলেহেঁতেন, আদেশটো সঁচাকৈয়ে ১৬৬ অনুচ্ছেদৰ ভিতৰত বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ নামত লোৱা বুলি প্ৰকাশ কৰা হৈছিল।

লগতে ধৰি ৰাখিছিল যে, আদেশটো ত্ৰুটিপূৰ্ণ বুলি ধৰি লৈ ৰাজ্য চৰকাৰৰ বাবে আন উপায়েৰে প্ৰমাণ কৰিবলৈ মুকলি আছিল যে এনে আদেশ বৈধভাৱে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। দায়িত্বত থকা মন্ত্ৰীজনক মাতি অনাটো প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে অতি প্ৰয়োজনীয় নহয়; যদি সচিব বা আন কোনো ব্যক্তিৰ জ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয় উপায় থাকে আৰু তেওঁৰ শপতনামা বিশ্বাস কৰা হয়, সেয়া যথেষ্ট হ'ব।

প্ৰমাণীকৰণ অৱশ্যেই ০-ৰ শাৰীত আৰ্হি প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। দেৱানী কাৰ্য্য বিধি XIX, r. ৩, বিধিটো চৰ্তাৱলীত প্ৰয়োগ কৰা হওক বা নহওঁক, আৰু যেতিয়া বিষয়টো ব্যক্তিগত জ্ঞানৰ ওপৰত আধাৰিত নহয় তথ্যৰ উৎসবোৰ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰিব লাগিব।

আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: ১৯৫০ চনৰ গোচৰ নং ৩০। ১৯৫০ চনৰ ১০০৩ নং অপৰাধমূলক আবেদনত বোম্বাইৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ (বাৰদেকাৰ আৰু ব্যাস জেজে) ২৪ অক্টোবৰ, ১৯৫০ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা ভাৰতৰ সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ১৩২ (১)ৰ অধীনত আপীল।

এম.চি. চেতলৱাড় (ভাৰতৰ মহান্যায়বাদী) আৰু চি.কে. ডাফটাৰী (ভাৰতৰ মহান্যায়াত্তিকৰ্তা) আপীলকাৰীৰ বাবে জি.এন. যোশীৰ সৈতে।

উত্তৰদাতা একতৰফা।

১৯৫২, ২৬ মে। আদালতৰ ৰায় টো ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছিল-

ন্যায়াদীশ বসু- ১৯৫০ চনৰ প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইনৰ ধাৰা ৩ ৰ অধীনত আটক কৰা উত্তৰদাতাক মুকলি কৰাৰ নিৰ্দেশ দিয়া বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক আদেশৰ পৰা এইটো এটা আবেদন।

বিজ্ঞ মহান্যায়বাদীয়ে আৰম্ভণিতে কয় যে চৰকাৰে উত্তৰদাতাক পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব নিবিচাৰে কিন্তু কেৱল কিছুমান বিষয়ৰ ওপৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত পৰীক্ষা কৰিব বিচাৰে যিবোৰে বোম্বাই ৰাজ্যত প্ৰতিৰোধমূলক আটকৰ ওপৰত সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পেলাব। ৰজা-সম্ৰাট বনাম বিমলাবাই দেশপাণ্ডে (১)ত তেওঁলোকৰ প্ৰিভি কাউন্সিলৰ প্ৰভুত্বৰ দৃষ্টান্ত অনুসৰণ কৰি আমি আপীলটো নিৰ্ণয় কৰিবলৈ আগবাঢ়িছো কিন্তু নিৰ্দেশ দিওঁ যে আবেদনৰ সৈতে সম্পৰ্কিত বিষয়বোৰৰ সন্দৰ্ভত উত্তৰদাতাক কোনো পৰিস্থিতিত পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নহ'ব।

উত্তৰদাতাক মূলতঃ বেলগামৰ জিলা দণ্ডাধীশৰ আদেশৰ অধীনত গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল, যি টো ১৯৫০ চনৰ ২৬ ফেব্ৰুৱাৰী তাৰিখৰ আছিল, যদিও তেতিয়া তেওঁ সেই কৰ্তৃত্বৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ বাহিৰত আছিল। ১৯৫০ চনৰ ১১ জুলাইত বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ে কয় যে সেই ধৰণৰ আটক অবৈধ। সিদ্ধান্তটো ইন ৰি ঘাটে (১)ৰ ক্ষেত্ৰত দিয়া হৈছিল। ই ৫৭ টা ঘটনাৰ পুনৰীক্ষণ ৰক্ষা কৰিছিল, সেইবোৰৰ ভিতৰত উত্তৰদাতাৰ। সেই সকলোবোৰ ক্ষেত্ৰত ১৭ জুলাই, ১৯৫০ তাৰিখে আদেশ প্ৰদান কৰা হৈছিল। প্ৰায় ৫২ টা বিচাৰাধীন বন্দীক মুকলি কৰা হৈছিল আৰু বাকী গোচৰবোৰত বোম্বাই চৰকাৰে নতুনকৈ আটকৰ নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰিছিল।

উত্তৰদাতাৰ ক্ষেত্ৰত আদেশটো এই চৰ্তাৱলীত আছিল:

"আনহাতে বোম্বাই চৰকাৰে কানাৰা জিলাৰ তালুকা কাৰৱাৰৰ উলগা গাঁৱৰ শ্ৰী পুৰুষোত্তম যোগ নায়েক হিচাপে জনাজাত ব্যক্তিজনৰ সন্দৰ্ভত সন্তুষ্ট যে তেওঁক ৰাজহুৱা শৃংখলা বজাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত বিৰোধী ধৰণে কাম কৰাত বাধা দিয়াৰ বাবে, নিম্নলিখিত আদেশ টো প্ৰস্তুত কৰাটো প্ৰয়োজনীয়:

সেয়েহে, এতিয়া, প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইন, ১৯৫০ (১৯৫০ চনৰ নং IV)ৰ ধাৰা ৩-ৰ উপ-ধাৰা (১)ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা ক্ষমতা ব্যৱহাৰ কৰি, বোম্বাই চৰকাৰে উক্ত শ্ৰী পুৰুষোত্তম যোগ নায়েকক আটক কৰাৰ নিৰ্দেশ দি সন্তুষ্ট হৈছে।

বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা,

এছডি/- ভি. টি. দেহেজিয়া,

বোম্বাই চৰকাৰৰ সচিব, গৃহ বিভাগ।

তাৰিখ ১৯৫০ চনৰ জুলাই মাহৰ এই ১৭ তম দিন, বম্বে কেচেলত।"

১৯৫০ চনৰ ২৬ জুলাইত তেওঁক আটকৰ ভিত্তিত আৰু ৯ আগষ্টত সম্পূৰ্ণ সংহতিৰ সৈতে সেৱা আগবঢ়োৱা হৈছিল। মূল ক্ষেত্ৰবোৰ নিম্নলিখিত ধৰণৰ আছিল:

"ভাড়া পৰিশোধ নকৰাৰ বাবে আপোনাৰ অভিযান আগবঢ়াই, আপুনি বেলগাম জিলাৰ লোকসকলক জমিদাৰসকলৰ বিৰুদ্ধে হিংসাত্মক কাৰ্য্য কৰিবলৈ প্ৰৰোচিত কৰিছিল।

সকলো সম্ভাৱনাত, আপুনি এনে কৰা অব্যাহত ৰাখিব।"

দ্বিতীয় সংহতিটোৱে নিম্নলিখিত অতিৰিক্ত বিৱৰণবোৰ দিছিল:

"বেলগাম জিলাৰ লোকসকল, যাক আপুনি ভাড়া পৰিশোধ নকৰাৰ বাবে আপোনাৰ অভিযান আগবঢ়াই ভূস্বামীসকলৰ বিৰুদ্ধে হিংসাত্মক কাৰ্য্য কৰিবলৈ উদগনি দিছিল, তেওঁলোক আছিল হাদালজৰ ভাৰতীয়া আৰু বেলগাম জিলাৰ খানাপুৰ তালুকাৰ গাওঁবোৰৰ বিষয়ে ঘূৰি ফুৰিছিল, আৰু ১৯৪৯ চনত আপোনাৰ গ্ৰেপ্তাৰ নোহোৱালৈকে আপুনি এই প্ৰৰোচনা কিছু মাহ ধৰি চলাইছিল।"

১৯৫০ চনৰ ২৪ আগষ্টত, উত্তৰদাতাই মুক্তিৰ আদেশৰ বাবে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ধাৰা ৪৯১-ৰ অধীনত বোম্বাই উচ্চ ন্যায়ালয়ত আবেদন কৰিছিল। তেওঁ সফল হৈছিল, আৰু আপীলটো সেই আদেশৰ বিৰুদ্ধে।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিজ্ঞ বিচাৰকসকলে আগবাঢ়ি যোৱা প্ৰথম ভিত্তিটো হ'ল যে ১৭ জুলাইৰ আটকৰ আদেশটো ত্ৰুটিপূৰ্ণ আছিল কিয়নো ইয়াক সঠিক আইনী ৰূপত প্ৰকাশ কৰা হোৱা নাছিল। তেওঁলোকৰ যুক্তিৰ আধাৰ হৈছে এইটো।

সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ১৬৬ (১)ত সেইটো প্ৰয়োজন-

"এখন ৰাজ্য চৰকাৰৰ সকলো কাৰ্য্যকৰী পদক্ষেপ ৰাজ্যপালৰ নামত লোৱা হ'ব।"

এইটো দেখা যাব যে আটকৰ আদেশটো প্ৰস্তাৱনাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

"আনহাতে বোম্বাই চৰকাৰ সন্তুষ্ট..." আৰু আদেশৰ কাৰ্য্যকৰী অংশটো চলে-

"এতিয়া, সেয়েহে...। বোম্বাই চৰকাৰে পৰিচালনা আদি কৰি সন্তুষ্ট হৈছে।"

এইটো কোৱা নাই যে বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালে পৰিচালনা কৰি সন্তুষ্ট হৈছে। বিজ্ঞ বিচাৰকসকলে কৈছিল যে এইটো ৰাজ্যপালৰ নামত প্ৰকাশ কৰা আদেশ নহয় আৰু সেই অনুসৰি অনুচ্ছেদ ১৬৬-ৰ দফা (২)ৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত নহয়। তেওঁলোকে স্বীকাৰ কৰিছিল যে ৰাজ্যই আন উপায়েৰে প্ৰমাণ কৰিব পাৰে যে সঠিক কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা এটা বৈধ আদেশ প্ৰদান কৰা হৈছে, কিন্তু

তেওঁলোকে কৈছিল যে লিখনি, (ৰেকৰ্ড নং ৩), যি আদেশটো মূৰ্ত কৰিব বিচাৰে, প্ৰমাণ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰি যে এটা বৈধ আদেশ দিয়া হৈছিল কিয়নো অনুচ্ছেদ ১৬৬ (১)ত নিৰ্ধাৰিত সূত্ৰটো নিয়োজিত কৰা হোৱা নাছিল। আমি সন্মত হ'বলৈ অক্ষম।

এতিয়া আমি অভিব্যক্তিৰ শিথিলতাক উৎসাহিত কৰিব নিবিচাৰো, বা আমি পৰামৰ্শ দিব নিবিচাৰো যে আইন বা সংবিধানৰ ভাষাৰ পৰা প্ৰস্থানৰ অনুমোদিত সীমা সম্পৰ্কে বুদ্ধিমান পৰীক্ষাবোৰ সাৰ্থক হ'ব, কিন্তু যেতিয়া সকলো বোৰ কোৱা হয় আৰু কৰা হয় আমি অনুচ্ছেদ ১৬৬ আৰু আদেশৰ সাৰ্থকতা চাব লাগিব।

এই ক্ষেত্ৰত সংক্ষিপ্ত উত্তৰ টো হ'ল যে বিবেচনাধীন আদেশটো ৰাজ্যপালৰ নামত "প্ৰকাশ" কৰা হৈছে কিয়নো ইয়াত কোৱা হৈছে "ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা।" "প্ৰকাশ" কৰাৰ এটা অৰ্থ হৈছে এজন নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিৰ মতামত বা অনুভূতি জনোৱা আৰু যেতিয়া চৰকাৰৰ এজন সচিব এজন ব্যক্তিক আটক কৰে আৰু ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ অধীনত এইটো কৰা হৈছে বুলি তেওঁ কোৱাৰ আদেশত কয়, তেতিয়া তেওঁ ৰাজ্যপালৰ নামত কাম কৰি আছে বুলি কৈ আছে আৰু, তেওঁৰ হৈ, ৰাজ্যপালৰ মতামত আৰু অনুভূতি আৰু আদেশবোৰ বিচাৰাধীন বন্দীক অৱগত কৰি আছে। আমাৰ মতে, সংবিধানত এক যাদুকৰী মন্ত্ৰৰ প্ৰয়োজন নাই যাক কেৱল শব্দৰ এক নিৰ্ধাৰিত সূত্ৰত হে প্ৰকাশ কৰিব পাৰি। আমি যি চাব লাগিব সেয়া হ'ল প্ৰয়োজনীয়তাৰ সাৰভাগ আছে নে নাই।

এইটো মনত ৰাখিব লাগিব যে এই আদেশটো প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইন, ১৯৫০-ৰ অধীনত কৰা হৈছিল, আৰু সেয়েহে ইয়াৰ চৰ্তাৱলী অনুসৰণ কৰিব লগা হৈছিল। আইনখনৰ ধাৰা ৩-ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ৰাজ্য চৰকাৰে সন্তুষ্ট হ'লে, "এনে ব্যক্তিক আটক কৰাৰ নিৰ্দেশ দিব পাৰে।"

এইটো সঁচা যে সাধাৰণ ধাৰা আইনৰ ধাৰা ৩ [(৪৩ a) (a)]ৰ অধীনত "ৰাজ্য চৰকাৰ" শব্দবোৰৰ অৰ্থ ৰাজ্যপাল, কিন্তু যদি সেয়া হয়, তেন্তে অভিব্যক্তিটোক একেই অৰ্থ দিব লাগিব যি কেৱল ধাৰা ৩-ৰ ভাষা পুনৰ প্ৰস্তুত কৰে, প্ৰকৃততে এইকাৰণে নহয় যে সাধাৰণ ধাৰা আইন আদেশটোৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হয় (ই নকৰে) কিন্তু কিয়নো আদেশটোৱে আইনখনৰ ভাষা পুনৰ প্ৰস্তুত কৰি আছে আৰু সেয়েহে আইনখনৰ দৰে একে অৰ্থ ৰখাৰ বাবে ল'ব লাগিব, বিশেষকৈ আদেশটো "বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা" এই শব্দৰে সমাপ্ত হোৱাৰ লগে লগে।

এইটো লক্ষ্য কৰা হ'ব যে প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইনৰ ধাৰা ৩ য়ে ইয়াৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত কিছুমান কৰ্তৃপক্ষক আটকৰ নিৰ্দেশ দিবলৈ সক্ষম কৰে। এইটো লক্ষ্য কৰা হ'ব যে প্ৰতিৰোধমূলক আটক আইনৰ ধাৰা ৩ য়ে ইয়াৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত কিছুমান কৰ্তৃপক্ষক আটকৰ নিৰ্দেশ দিবলৈ সক্ষম কৰে। তালিকাখনত এখন ৰাজ্যৰ ৰাজ্যপাল অন্তৰ্ভুক্ত নহয়। এতিয়া, যদিও "ৰাজ্য চৰকাৰ" শব্দটো আইনত প্ৰকাশ হোৱাৰ অৰ্থ হৈছে ৰাজ্যখনৰ ৰাজ্যপাল, এনে কোনো আইনৰ ব্যৱস্থা নাই যি ৰাজ্যপাল শব্দটোৰাজ্য চৰকাৰৰ সৈতে সমান কৰে যাৰ তেওঁ মুৰব্বী হয়। ইয়াৰ বিপৰীতে, সংবিধানে তেওঁক কিছুমান কাৰ্য আৰু ক্ষমতাৰ সৈতে বিনিয়োগ কৰে যিবোৰ তেওঁৰ চৰকাৰৰ পৰা পৃথক। সেয়েহে এই টো উচিত আছিল যে এই ক্ষেত্ৰত আদেশটোৱে নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগিছিল যে বোম্বাই চৰকাৰ সন্তুষ্ট আছিল আৰু আইনখনৰ দ্বাৰা বিবেচনা নকৰা আন কোনো কৰ্তৃপক্ষ ই নহয় আৰু চৰকাৰে আটকৰ নিৰ্দেশ দিছিল। এইটোও সঠিক আছিল যে ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ অধীনত, নিয়মৰ অধীনত, সচিবৰ স্বাক্ষৰৰ দ্বাৰা প্ৰমাণিত কৰা আদেশটো কাৰ্যকৰী কৰিব লাগিছিল। এইটো সঁচা যে "আৰু তেওঁৰ নামত"

শব্দবোৰ "বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশৰ দ্বাৰা" শব্দবোৰ যোগ কৰিলে বিষয়টো বিতৰ্কৰ বাহিৰত ৰাখিব পাৰিলেহেঁতেন কিন্তু আমি চাবলৈ অক্ষম যে বোম্বাইৰ ৰাজ্যপালৰ আদেশ হিচাপে অভিহিত কৰা এটা আদেশ কেনেকৈ তেওঁৰ নামতকৈ অন্যথা হ'বলৈ বিফল হ'ব পাৰে। যদি এজনে তেওঁৰ নাম এটা যোগাযোগত স্বাক্ষৰ কৰে যে তেওঁৰ নামত যোগাযোগ বাহিৰলৈ যায়। একেদৰে, যদি তেওঁ তেওঁৰ হৈ স্বাক্ষৰ কৰিবলৈ এজন এজেণ্ট নিয়োগ কৰে আৰু এজেণ্টজনে কয় যে তেওঁ এ-ৰ আদেশৰ অধীনত স্বাক্ষৰ কৰি আছে, তেন্তে নথিখন এতিয়াও এ-ৰ নামত আগবাঢ়ি যায়। আমাৰ মতে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই বিষয়ত ভুল কৰিছিল।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ যুক্তিৰ পৰৱৰ্তী পদক্ষেপটো আছিল এইটো। বিজ্ঞ বিচাৰকসকলে কৈছিল যে আদেশ হিচাপে প্ৰস্তুত কৰা লিখনটোৱে আমি এইমাত্ৰ বিবেচনা কৰা ক্ৰটিৰ বাবে নিজকে প্ৰমাণ কৰা নাছিল কিন্তু তথাপিও এনে আদেশ বৈধভাৱে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে বুলি আন উপায়েৰে প্ৰমাণ কৰাটো ৰাজ্য চৰকাৰৰ বাবে মুকলি আছিল। সেয়েহে বিদ্বান বিচাৰকসকলে চৰকাৰক তথ্যবোৰ নিৰ্ধাৰণ কৰি এখন শপতনামা প্ৰস্তুত কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল। গৃহ সচিবৰ দ্বাৰা এখন শপতনামা প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল কিন্তু বিদ্বান বিচাৰকসকল সন্তুষ্ট হোৱা নাছিল আৰু পৰৱৰ্তী শপতনামা বিচাৰিছিল। গৃহ সচিবে তাৰ পিছত দ্বিতীয়টো প্ৰস্তুত কৰিছিল কিন্তু বিদ্বান বিচাৰকসকল এতিয়াও সন্তুষ্ট হোৱা নাছিল আৰু বিবেচনা কৰিছিল যে দায়িত্বত থকা মন্ত্ৰীজনে নিজেই এখন শপতনামা প্ৰস্তুত কৰিব লাগিছিল।

আমি এই বিষয়টো আলোচনা কৰিব নিবিচাৰো কিয়নো এবাৰ এনে ধৰণৰ আদেশ নিজকে প্ৰমাণ কৰিবলৈ অক্ষম হ'লে আৰু আন উপায়েৰে প্ৰমাণ কৰিব লগা হ'লে ন্যায়ালয়ক সন্তুষ্ট কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় প্ৰমাণৰ পৰিমাণ সম্পৰ্কে কোনো নিয়ম নিৰ্ধাৰণ কৰা টো অসম্ভৱ হৈ পৰে যাক প্ৰশ্নটো বা প্ৰয়োজনীয় প্ৰমাণৰ প্ৰকৃতি নিৰ্ণয় কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা হয়। এইটো সত্যৰ প্ৰশ্ন যিটো প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে পৃথক হ'ব লাগিব। অৱশ্যে, আপীল আদালত হিচাপে বহি, আমি এইটো সিদ্ধান্ত লোৱাটো প্ৰয়োজনীয় হ'লহেঁতেন যদি আমি প্ৰথম বিষয়ত এক পৃথক সিদ্ধান্তত উপনীত হ'লোহেঁতেন আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে উত্তৰদাতাক পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব বিচাৰিলেহেঁতেন তেন্তে আমি এইটো সিদ্ধান্ত লোৱাটো প্ৰয়োজনীয় হ'লহেঁতেন। কিন্তু যিহেতু আমাক কেৱল সাধাৰণ নীতিৰ সৈতে মোকাবিলা কৰিবলৈ কোৱা হয়, আমি এই সন্দৰ্ভত কেৱল এয়াই ক'ব লাগিব যে প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে মন্ত্ৰীজনক দায়িত্বত মাতি অনাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়। যদি সচিব, বা আন কোনো ব্যক্তিৰ জ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয় উপায় থাকে আৰু তেওঁৰ শপতনামা বিশ্বাস কৰা হয়, সেয়া যথেষ্ট হ'ব।

অৱশ্যে, আমি লক্ষ্য কৰিব বিচাৰো যে ইয়াত প্ৰস্তুত কৰা শপতনামাবোৰৰ প্ৰমাণীকৰণ ক্ৰটিপূৰ্ণ। শপতনামাখনৰ অংশটোৱে প্ৰকাশ কৰে যে কিছুমান বিষয় সচিবৰ জ্ঞাত আছিল যিয়ে ব্যক্তিগতভাৱে শপতনামা খন প্ৰস্তুত কৰিছিল। প্ৰমাণীকৰণত অৱশ্যে কোৱা হৈছে যে সকলোবোৰ তেওঁৰ তথ্য আৰু বিশ্বাসৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ৰ সৈতে সঁচা আছিল। আমি এইটো আঙুলিয়াই দিওঁ কিয়নো এই ধৰণৰ অসতৰ্ক প্ৰমাণীকৰণে এটা প্ৰদত্ত ক্ষেত্ৰত শপতনামাখন অগ্রাহ্য কৰিব পাৰে। প্ৰমাণীকৰণবোৰ অৱশ্যেই আদেশ XIX, দেৱানী কাৰ্য্য বিধি ৩-ৰ আৰ্হিত আৰ্হি কৰিব লাগে, বিধিটো চৰ্তাৱলীত প্ৰযোজ্য হওক বা নহওক। আৰু যেতিয়া বিষয়টো ব্যক্তিগত জ্ঞানৰ ওপৰত আধাৰিত নহয় তথ্যৰ উৎসবোৰ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰিব লাগে। আমি পদ্মাবাটি দাসী বনাম ৰছিক লাল ধৰ(৬)ত জেনকিন্স চি. জে. আৰু উড্ডোফে জে.-ৰ মন্তব্যৰ প্ৰতি মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিছো আৰু বিজ্ঞ বিচাৰকসকলৰ পৰ্যবেক্ষণক সমৰ্থন জনাইছো।

গৃহ সচিবৰ প্ৰতি নিৰপেক্ষতা বজাই ৰাখি আমি এইটো কোৱাটো উচিত বুলি বিবেচনা কৰোঁ যে তেওঁৰ সত্যতাক উচ্চ ন্যায়ালয়ে সন্দেহ বা অস্বীকাৰ কৰা নাছিল, কিন্তু কেৱল তেওঁৰ জ্ঞানৰ মাধ্যমক কৰা হৈছে। তেওঁ মন্ত্ৰীজনৰ "সম্ভৃষ্টি"ৰ কথা কৈ আছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে মন্ত্ৰীজনৰ মনৰ অৱস্থাৰ বিষয়ে তেওঁৰ জ্ঞানসম্পৰ্কে সম্ভৃষ্টি হোৱা নাছিল। বিজ্ঞ বিচাৰকসকলে বিবেচনা কৰিছিল যে মন্ত্ৰীজন নিজেই তথ্যৰ অধিক সন্তোষজনক উৎস হ'লহেঁতেন, কিন্তু আমি কোৱাৰ দৰে, এইটো আইনৰ প্ৰশ্ন নহয়। বিমূৰ্ত আইনৰ বিষয় হিচাপে, অৱশ্যে, মানুহৰ মনৰ অৱস্থা মানুহজনৰ বাহিৰে আন প্ৰমাণৰ দ্বাৰা প্ৰমাণ কৰিব পাৰি, আৰু যদি গৃহ সচিবৰ ওচৰত জ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয় উপায় থাকে, উদাহৰণ স্বৰূপে, যদি মন্ত্ৰীয়ে তেওঁক কৈছিল যে তেওঁ সম্ভৃষ্টি বা তেওঁ তেওঁৰ আচৰণ আৰু কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা সম্ভৃষ্টি ৰখা হৈছে, আৰু গৃহ সচিবৰ শপতনামা নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত পৰ্যাপ্ত বুলি গণ্য কৰা হৈছিল, তেতিয়া ই আইনীভাৱে পৰ্যাপ্ত প্ৰমাণ হ'ব। কিন্তু যিকোনো ক্ষেত্ৰত সেয়া পৰ্যাপ্ত হ'ব নে সেই নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত "সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ প্ৰমাণ নিয়ম" কঠোৰতাৰে প্ৰয়োগ কৰা উচিত, অপৰিহাৰ্যভাৱে ইয়াৰ তথ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব লাগিব। বৰ্তমানৰ ক্ষেত্ৰত, ৬ দিনৰ ভিতৰত ৫৭ টা গোচৰৰ মোকাবিলা কৰা হৈছিল আৰু এদিনত সকলোতে আদেশ প্ৰদান কৰা হৈছিল। কিন্তু আমি গুণাগুণত প্ৰৱেশ কৰাৰ ইচ্ছা নকৰোঁ। আমি কেৱল এয়াই ক'ব বিচাৰো যে যদি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিজ্ঞ ন্যায়াধীশসকলে আইনৰ প্ৰস্তাৱ হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰিব বিচাৰে যে বিভাগটোৰ দায়িত্বত থকা মন্ত্ৰীজনৰ পৰা এনে সকলো ক্ষেত্ৰত শপতনামা অপৰিহাৰ্য, তেনেহ'লে তেওঁলোক বহুদূৰ লৈ গৈছিল।

বিজ্ঞ মহান্যায়বাদীয়ে দাবী কৰিছিল যে সংবিধানৰ ১৬৩(৩) অনুচ্ছেদৰ বাবে দায়িত্বত থকা মন্ত্ৰীজনক এই বিষয়বোৰ প্ৰকাশ কৰিবলৈ ক'ব নোৱাৰি। আমি এই প্ৰশ্নটো নিৰ্ণয় নকৰোঁ আৰু ইয়াক মুকলি কৰি দিওঁ।

সংবিধানৰ ২২(৬) অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাজ্য চৰকাৰৰ হৈ গৃহ সচিব দাবী কৰা বিশেষাধিকাৰৰ সৈতে সম্পৰ্কিত আন এটা বিষয়। চৰকাৰে বিচাৰাধীন বন্দীক প্ৰদান কৰা বিষয়ত কিছুমান তথ্য প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু ইয়াৰ দখলত থকা বাকী তথ্যবোৰৰ বিষয়ে বিশেষাধিকাৰ দাবী কৰিছিল। আমাৰ মতে, যোগান ধৰা ক্ষেত্ৰবোৰ পৰ্যাপ্ত নিৰ্দিষ্ট আছিল আৰু সেইবোৰে চৰকাৰৰ "সম্ভৃষ্টি"ৰ বাবে এক সঠিক আধাৰ গঠন কৰিব পাৰে। বাকীবোৰৰ সন্দৰ্ভত, চৰকাৰে জনস্বার্থৰ ভিত্তিত গৃহ সচিবৰ শপতনামাত বিশেষাধিকাৰ দাবী কৰিছে। ই আৰু প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰে যিবোৰ আমি পৰীক্ষা কৰিব নিবিচাৰো কিয়নো উত্তৰদাতাক পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ কৰিব নালাগে।

মুক্তিৰ আদেশটো আমাৰ মতে ভুল আছিল, কিন্তু উত্তৰদাতাক পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ নকৰাৰ চৰকাৰৰ প্ৰতিশ্ৰুতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, আমি নিৰ্দেশ দিওঁ যে এই আবেদনৰ সৈতে সম্পৰ্কিত বিষয়বোৰৰ সন্দৰ্ভত তেওঁক পুনৰ গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নহ'ব।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আদেশ পৃথক কৰা হৈছে।

আপীলকাৰীৰ এজেণ্ট: পি. এ. মেহতা।

@@@@@